

**עין משפט
גד מצוה**

קבו א מיי פט'ז מה'ל
ממלכות אסורות
הלכה כח סמך לאון קלח
טושיע' יד קי קג טעף
א:
קבו ב מיי פט'ז מה'ל
ממלכות הלכה ג
סמך טעין קיל:
[קבו ג נכ אלפס קדושין
פ"ד דף רמג]:
ד [מיי שם הלכה א]:
ה [מיי שם הלכה א]:

רבינו הגנאל

רשומאל אמר זליפתן של
כלים אסורין. כגון קרייה
בת יומא וכיוצא בה
אסרו. אמר ליה שמואל
לרב בשלמא לדידי כו'
משום דנותן טעם לפגם
מותר משום הכי שרייה
רבי. אלא לדידך דאמרת
דניאל גזר עליו היכי יכול
רבי לבטולה. והא אין
בית דין יכול לבטל דברי
בית דין חבירו אלא אם
כך גדול ממנו בחכמה
ובמנין. אמר ליה אשליה
ליה לרבי אשאל אשאליה
איכסיו רב אמר [אין] הם
לא דרשו אנן לא דרשינן.
חבוי וישם דניאל על
לבו אשר לא יתגאל בפת
בג המלך וביין משתי
בשתי משתאות הכתוב
מדבר. וין ושמך רב סבר
שם על לבו והורה לכל
ישראל. ושמואל סבר שם
על לבו לעצמו לאחרים
לא הורה: וירושלמי אמר
ליה שמואל אכול משוח
דאמרי ואי לא כתובא
עליך זקן ומטרא: ומקשינן
וסבר רב שמן דניאל
גזר עליה והא משמיה
דרב אמרו פתן שמן
ויינן מייח דבר הן.
ופרקין דניאל גזר שיהא
אסור בעיר. התלמוד שמאי
הולל גזרו ביה איסור
אפילו בשדה. ומקשינן
אי הכי רבי היכי מצי
מבטל גזירה זו. והאמר
ר' יוחנן בכל יכול בית
דין לבטל דברי בית
דין חבירו אם הוא
גדול ממנו בחכמה ובמנין
חוץ מייח דבר שאפי'
ביוא אליהו ובית דין
אין שומעין להם. ופרקי'
להו אמר רב שמעיה
מה טעם הואיל פשט
איסורין ברוב ישראל שמן
לא פשט איסורין ברוב
ישראל וכרבי יוחנן ישובו
ישאלו ר' יוחנן אמר רב
על דברי רשב"ג ועל
דברי רבי אלעזר בר
צדוק שהיו אומרים אין
גזרין גזירה על הצבור
אלא אם רוב ישראל
יכולין לעמוד בה. כדכתיב

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה לו.

מסורת הש"ס

[א] [למן לז: א] ג [בס"א
נשפ: השג"א] א [שם לז:
לט: סה: סו: סה: טו:
ד] [נפיות פ"א מ"ח מ"ק
ג: מגילה ג: געין לו:
ט] [נ"ב ק"א]. א [שם מ:
ע"ש, א] [נ"ל אמר אבימי:
ח] אסורס. יע"ף, ט] [נ"ק
א] [נ"ע"ן]. א [וכן בכל העמוד
היכא דכתבו שמואל והלל כפיך
לגזרו תלמודי שמאי והלל.
רש"א, א] [נ"י חוס' לעיל לז:
ד"ה בע"א].

תורה אור השלם

1. וישם דניאל על לבו
אשר לא יתגאל בפת בג
המלך ובין משתי
וקבש משר השרהים
אשר לא יתגאל:
דניאל א א

גליון הש"ס

תוס' ד"ה בשלמא וכו'
הא דאמר לקמן. [ועי'
דף ת"ז ע"ג (ועיי"ש)
במות' ד"ה א:]

הגהות הב"ח

[א] תוס' ד"ה בעלמא
לדידי דאמרי זליפתן של
אין גבי חומץ לתוך
הגרסין כ"ל ומינות אשר
שם נתקח: (ג) בא"ד
מישחא שלקא קאמר
סמך התלמוד וכו' אמר
פשט איסורו ואין רוב
וכו' לעמוד בו בשאר:

בש"למא (א) מ"ד זליפתן של כלים אסורים כו'. קסבר נותן טעם לפגם מותר לפום ריהטא משמע שאותם שאסרו קודם ר' יהודה כגון (ג) תלמודי שמאי והלל סוכרין נותן טעם לפגם אסור וזאת ר' יהודה נשיאה וסבר מותר ושמואל סבר כוותיה שהיא מחזיק דברי רבי שמלאי ולקמן נמי פ"ה (דף טו.) גבי חומץ אשר שם לתוך הגרסינן פסיק שמואל הכי הלכתא נותן טעם לפגם מותר ולקמן צפירקין (דף נח:) גבי מיסחא שלקא (ב) סמך התלמוד אי משום גיעולי עובדי כוכבים נותן טעם לפגם הוא ודקדק ר"י היאך צאו לחלוק על רבותינו שמאי והלל

זליפתן של כלים טמאים אוסרתן אמו כולי
עלמא אוכלי טהרות ניהו אלא זליפתן של
כלים אסורין אוסרתן א"ל שמואל לרב
בשלמא לדידי דאמינא זליפתן של כלים
אסורין אוסרתן היינו רבי אתא רב יצחק בר
שמואל בר מרתא ואמר דריש רבי שמלאי
בנציבין (פ) שמן ר' יהודה ובית דינו גמנו עליו
והתירוהו קסבר (ג) נותן טעם לפגם מותר
אלא לדידך דאמרת דניאל גזר עליו דניאל
גזר ואתא רבי יהודה הנשיא ומבטל ליה
והתנן (ז) אין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד
חבירו אלא אם כ"ג גדול הימנו בחכמה ובמנין
א"ל שמלאי לודאה קא אמרת שאני לודאי
דמזולו א"ל אשלא ליה איכסיו אמר רב
אם הם לא דרשו אנן לא דרשינן והכתיב
וישם דניאל על לבו אשר לא יתגאל בפת

בג המלך וביין משתי בשתי משתאות הכתוב מדבר אחד משהתן וין ואחד
משתה שמן רב סבר על לבו שם ולכל ישראל הורה ושמואל סבר על לבו
שם ולכל ישראל לא הורה ושמך דניאל גזר והאמר ב"ח אבימי נותאה
משמיה דרב יפותן ושמנן יינן ובנותיהן כולן משמנה עשר דבר הן וכי תימא
אתא דניאל גזר ולא קיבל ואתו תלמידה דהלל ושמאי וגזר וקיבל א"כ מאי
אסדרותיה דרב אלא דניאל גזר עליו בעיר ואתו אינהו וגזר אפילו בשדה
ור' יהודה הנשיא היכי מצי למישרא תקנתא דתלמידה שמאי והלל והתנן
אין בית דין יכול לבטל דברי בית דין חבירו אלא אם כן גדול הימנו
בחכמה ובמנין ועוד הא אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן בכל יכול
לבטל בית דין דברי בית דין חבירו חוץ משמונה עשר דבר שאפילו
יבא אליהו ובית דינו אין שומעין לו אמר רב משרשיא מה טעם
הואיל ופשט (ח) איסורו ברוב ישראל שמן ילא פשט איסורו ברוב ישראל
דאמר רבי שמואל בר אבא אמר רבי יוחנן ישובו רבותינו ובדקו על
שמך שלא פשט איסורו ברוב ישראל וסמכו רבותינו על דברי רשב"ג
ועל דברי רבי אלעזר בר צדוק שהיו אומרים (ט) אין גזרין גזירה על הצבור
אא"כ רוב צבור לעמוד בה דאמר רב אדא בר אבהו מאי קרא
במארה

גזר על הפת אלא לפתן הוא והואלת המלך הוא ריפוש"א צלע"ז וכן ממקרא מוכיח (דניאל ב) ויהי המלצר נושא את פת בגס
ונותן להם ורעויים ואין לומר שהיה נשטל פתן והיו אוכלים ורעויים צלע"ז פת: צמתי' כתב רשב"ם צנס רש"י דלא גרס רבי ר' יהודה
הנשיא צר צריה וצית דינו התיורה וטכמי דורו קצצו דבר זה שמשנה עסקר רבי זקנו כי הוא היה בנו של ר"ג הנזכר צמ" אבות (פ"ב
מ"ז) ר"ג בנו של ר' יהודה הנשיא אומר יפה מ"ת כו' ואותו רבי יהודה הנשיא הנזכר כאן הוא ר' יהודה הנשיא (ה) שהיה צימא לאמוראים אלא
צלשון משנה וצרייתא קורא אותו הנשיא וצלשון אמורא קורא אותו נשיאה ור' יהודה הנשיא ירושלמי רבי וצית דינו התיורה את השמן
צלשנה מקומות רבי יהודה הנשיא ורבותינו התיורה צלשון וצמטן וצמטן וצמטן וצמטן וצמטן וצמטן וצמטן וצמטן וצמטן וצמטן וצמטן וצמטן וצמטן וצמטן
שכל צ"ד המתיר ג' דברים נקרא צ"ד שריא דה"י יודן בר' ישמעאל צית דינו חלוק עליו צגיתין פירוש ואין זה ממיר ג' דברים ואם
הוא היה רבינו הקדוש א"כ היה לו למנות עוד אחרת שהתיר כדאמר צפרק קמא דחולין (דף טו.) דהתיר רבי צית שאן דצירושלמי דדמאי נמי
ציתא לכך נראה לו דגרס הסה ר' יהודה הנשיא והוא ר' יהודה הנשיא עוד כתוב שם צירושלמי רב יצחק צר שמואל צר מרתא נתן
לנציבין אשכח לר' שמלאי הדומי יתיב ודריש רבי וצית דינו התיורה את השמן שמואל קבל עליו ואכל רב לא אכל א"ל שמואל לרב אכול
או אנה כתיב עלך זקן וממרא א"ל עד דאנה תמן אנה ידע מאן ערער עליה שמלאי הדומי א"ל אפשר מנה דאמר צנס גרמיה לא צנס
רבי וצית דינו אטרח עליה וכלל: **ושמן דניאל גזר עליו.** ה"ג א"ל למפרך אין אלא משום דאשמך קאי נקטיה: **ורבי יהודה הנשיא**
חיבי א"י א"י משורי תקנתא דשמאי והלל. פרשב"ם דפרקי זין לרב צין לשמואל דשמואל נמי מודי דמייח דבר הס: **והתנן אין ב"ד יבור**
כו'. תימה צפרק השולח (גיטין לו: ושם ד"ה אלה) גבי פרוצול דאמר שמואל האי פרוצול עולגנא דיימי הוא אי אישר חיילי אצטלייניה
ומסיק אי אישר חיילי יותר מהלל ויכרי דמי אי פשטה תקנת פרוצול אפילו היה גדול אין יכול לבטלו ואם לא פשטה א"כ למה לי
אישר חיילי הרי ר' יהודה הנשיא התייר שמן אע"פ שהיה קטן מאותו טעם דלא פשט איסורו וי"ל דהכא נמי מטעם דלא פשט גרידא
לא התייר אם לא היה ג"כ טעם דאין רוב הצבור יכולין לעמוד בה שמואל שמואל נמי מטעם דלא פשט גרידא
דדבר תימה הוא היאך לא פשט מאחר שהוא ריות המלוים לכך נראה דודאי פרוצול פשט דהקישא לך אפי' גדול אלא יכול לבטלו דכא
צ"ח דבר דוקא אמר צנס א"כ אלוה ויאמר אין שומעין וכמו שדמפרש צירושלמי העטם מפני שמעמדה להם בנפשותיהם כיון
דקדק הרב רבי אלחנן מתוך גירסת הספרים שגמ"ל צספרים ישימ דקאמר האמר רב משרשיא מה טעם כו' משמע שמשם
מתחיל התיורו וה"פ דשמעתין ור' יהודה הנשיא היכי אלים למשרי כו' והתנן אין צית דין כו' ועוד אפילו הוא גדול אינו יכול
לבטל צ"ח דבר ולא הוצרך לפרש הטעם כי פשוט הוא ומשני האמר רב משרשיא מה טעם לפי שפשט ולפיכך צ"ד גדול נמי
אינו יכול לבטל ושמך לא פשט לכך אפי' עמדו בנפשותיהם קטן יכול לבטל וסמכו על דברי רבן שמעון צן גמליאל דאין גזרין
כו' ולפיכך הותר אף צ"ד קטן אכל ודאי שאר צברים אף כי פשטו יכול צ"ד גדול לבטל ולפיכך גבי פרוצול אמר שמואל דאי
אישר חיילי מהלל אצטלייניה ואע"פ שפשט והיאך הירושלמי דפרק קמא דשבת א"ר צון אמר רב יהודה צנס שמואל ל"ש אלא חוץ
לייח דבר אכל צ"ח דבר אפילו גדול אינו מבטל מפני שמעמדה להם בנפשותיהם פירוש ממה שגעו חרב צצית המדרס: